

Samobójstwa dzieci i młodzieży

2020-10-23

W 2018 r. Fundacja „Dajemy Dzieciom Siłę” opublikowała raport, z którego wynikało, że w 2015 r. samobójstwa były drugą pod względem liczebności przyczyną zgonów dzieci i młodzieży w wieku od 10 do 19 lat. Pod względem liczby samobójstw popełnianych przez osoby do 19. roku życia w 2014 r. Polska zajmowała drugie miejsce w Europie.

Obecnie panująca pandemia zapewne pogarsza sytuację. Dominującą przyczyną prób samobójczych jest depresja, której, jak głoszą specjaliści, nie wolno lekceważyć. Każde zachowanie samobójcze jest uwarunkowane wieloczynnikowo. Większość badań dotyczących samobójstw dzieci i młodzieży koncentruje się na sytuacji rodzinnej i zaburzeniach psychicznych. Nie oznacza to, że są to jedyne czynniki determinujące zachowania tego typu. Do czynników społecznych zalicza się przede wszystkim sytuację rodzinną i szkolną. Wśród tych związanych z rodziną wyróżnia się głównie: śmierć, rozwód, separację rodziców, a także występowanie zaburzeń psychicznych i uzależnień w rodzinie. Do czynników związanych ze środowiskiem szkolnym należą niskie osiągnięcia szkolne, konflikty z rówieśnikami, w tym bycie ofiarą znęcania się, a także cyberprzemocy. Co jest ciekawe: ważnym społecznym czynnikiem ryzyka zachowań samobójczych wśród młodzieży jest tzw. zarażanie społeczne, czyli naśladowanie zachowań samobójczych znanych z otoczenia lub mediów. Wśród czynników psychologicznych wymienia się przede wszystkim małą odporność na stres połączoną z brakiem sposobów radzenia sobie z nim, agresywność, niską samoocenę i poczucie beznadziei, a także orientację seksualną (biseksualną i homoseksualną).

Wołanie o pomoc

Jak piszą specjaliści, motywem czynu samobójczego u młodzieży częściej jest „wołanie o pomoc”, pragnienie zwrócenia na siebie uwagi otoczenia, aniżeli rzeczywiste pragnienie śmierci. Zamach samobójczy młodego człowieka można traktować jako apel mający na celu zasygnalizowanie nieradzenia sobie oraz wywołanie reakcji ważnych dla niego osób. Dojrzewanie jest okresem, w którym młody człowiek często nie potrafi poradzić sobie z szybko zmieniającymi się stanami emocjonalnymi. Samobójstwu towarzyszą takie emocje jak: wściekłość, poczucie beznadziejności, rozpacz i desperacja oraz poczucie winy. Często jest tak, że oczekiwania wobec nastolatka są nierealne. W takiej sytuacji czynnikami wyzwalającymi zachowania samobójcze mogą być stresujące wydarzenia życiowe, jak np. konflikty interpersonalne, upokarzające, poniżające doświadczenia, problemy w szkole, konflikty z prawem, przeprowadzki i wiążące się z tym trudności w przystosowaniu się do nowych miejsc.

Zapobieganie samobójstwom jest możliwe, lecz wymaga to całej serii działań, poczynawszy od zapewnienia jak najlepszych warunków wychowania dzieci i młodzieży.

W 1999 r. Światowa Organizacja Zdrowia rozpoczęła akcję zapobiegania samobójstwom. Utworzono program SUPRE, w ramach którego przygotowano podręczniki dla nauczycieli, psychologów, rodziców. W Polsce wciąż nie prowadzi się w szkołach profilaktyki na znaczną skalę, nauczyciele nie są przygotowywani do wychwycenia tego typu skłonności wśród uczniów. Podczas godzin

**Magiczny
Kraków**

wychowawczych nie jest podejmowana problematyka samobójstw – chyba że od uczniów wyjdzie propozycja takiego tematu albo zaistnieje taka potrzeba. W Polsce wciąż nie ma Narodowego Programu Zapobiegania Samobójstwom.

Małopolska jest regionem o największej liczbie samobójstw dzieci i młodzieży. Maciej Pilecki, kierownik oddziału Psychiatrii Dorosłych, Dzieci i Młodzieży w Szpitalu Uniwersyteckim w Krakowie, twierdzi, że u mniej więcej połowy dzieci, które odebrały sobie życie, nie pojawiły się wcześniej żadne niepokojące symptomy. Trzeba więc mówić i pisać o problemie, zwłaszcza w obecnej bardzo trudnej sytuacji pandemii, trudnej nie tylko dla dorosłych, ale i dla dzieci.

Małgorzata Jantos, przewodnicząca Komisji Kultury i Ochrony Zabytków